

Úkol č. 2
SOC106 Metodologie sociálních věd

Tým:
Gabriela Brodacká
Martina Hynková
Monika Vokálová

Obor:
Sociologie – Gender studia
Sociologie – Gender studia
Sociologie

Téma: **ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ŽEN A MUŽŮ NA TRHU PRÁCE**

Výzkumná otázka

Jaký vliv má rodinné zázemí na vstup jedince na trh práce?

Podotázky

1. Jaká je pravděpodobnost diskriminujícího přístupu ze strany zaměstnavatele/ky v závislosti na počtu dětí ženy – uchazečky o zaměstnání?
2. Jaká je pravděpodobnost diskriminujícího přístupu ze strany zaměstnavatele/ky v závislosti na věku dětí ženy – uchazečky o zaměstnání?

Teoretická hypotéza

Rodinné zázemí jedince má vliv na jeho vstup na trh práce.

I. koncept: rodinné zázemí

Dimenze:

1. rodinný status
2. děti
3. typ domácnosti
4. typ rodiny
5. životní úroveň

Indikátory:

Ad 1.

- vdaná/ženatý
- ovdovělá/ovdovělý
- rozvedená/rozvedený

Ad 2.

- věk dětí
- počet dětí

Ad 3.

- jednogenerační

II. koncept: vstup na trh práce

Dimenze:

1. forma
2. dosažené vzdělání
3. předchozí činnost
4. přístup zaměstnavatele

Indikátory:

Ad 1.

- inzerce
- úřad práce
- personální agentury
- přátelé

Ad 2.

- základní
- vyučení bez maturity
- vyučení s maturitou
- středoškolské bez maturity

- dvougenerační
- třígenerační

Ad 4.

- nukleární
- široká
- neúplná

Ad 5.

- nízká
- střední
- vysoká

- středoškolské s maturitou
- všeobecné středoškolské (gymnázium)
- vyšší odborné vzdělání

- vysokoškolské

Ad 3.

- nezaměstnaná/ý
- student/ka
- mateřská/rodičovská dovolená
- jiné zaměstnání

Ad 4.

- neutrální
- diskriminační
- upřednostňující

Pracovní hypotéza

Čím více má žena -uchazečka o zaměstnání- dětí, tím větší je pravděpodobnost, že přístup ze strany zaměstnavatele/ky bude diskriminující.

Teoretické objasnění konceptu vstupu na trh práce

Pro vymezení vstupu na trh práce jsme pro naši práci zvolily především přístup ze strany zaměstnavatele - ač zde hrají roli i jiné faktory (délka praxe, nejvyšší dosažené vzdělání apod.), a to proto, že v české společnosti bohužel stále přetrvávají stereotypy o nižší schopnosti ženské pracovní síly v důsledku připsaných sociálních rolí, které jsou umocňovány tendencí žen k sebedohodnocování, k rezignaci na rovnoprávné zacházení a odmítání popisu vlastní pracovní situace jako nerovné (Platforma pro akci 1998).

Navíc sféra práce stále uplatňuje mechanismy, které formují specifické nerovnosti na trhu práce (Čermáková a kol. 2000). Rozdíly dle genderu jsou charakteristické tendencemi k nerovnostem, které postihují ženskou pracovní sílu, které pak zapříčiňují nižší sociální a pracovní kompetenci (Čermáková 1997). Nejsilněji působí stereotypní představy o nižší kompetenci ženské pracovní síly v důsledku připsaných sociálních rolí – matky, pečovatelky a hospodyně. Podpisují se na diskriminaci mladých žen s dětmi, absolventek vysokých i středních škol při nástupu do zaměstnání a propouštění žen z práce (Čermáková a kol. 2000). Přetrvávající diskriminace žen spočívá zejména v segregaci pracovního trhu podle pohlaví, skryté diskriminaci osob pečujících o děti a v neposlední řadě i v tendenci při snižování počtu zaměstnanců propouštět ženy mezi prvními. Prokazatelně tedy funguje skrytá diskriminace osob pečujících o děti (Platforma pro akci 1998). V uplatnění plného potenciálu ženám chybí přátelské pracovní prostředí, včetně možnosti využívat vhodnou a dostupnou péči o děti a flexibilní pracovní dobu (MPSV 2001).

V přístupu k zaměstnání jsou genderové rozdíly zcela zjevné a mají dvě hlavní příčiny: z velké části přetrvávající stereotypní rozlišování mužských a ženských profesí a obavy zaměstnavatelů z konfliktu rodinných a pracovních povinností žen (Kuchařová, Zamykalová 2000). Diskriminace při vstupu na trh práce se může při uplatňování práva na zaměstnání projevit ve dvou základních rovinách, a to v inzerátech nabízejících zaměstnání a při pohovoru uchazečky o zaměstnání u zaměstnavatele (Štamberková 2002).

Pasáž od teoretické hypotézy až sem neměla být součástí tohoto úkolu.

Bibliografie

- Aktualizace doporučení celosvětové pekingské konference o ženách.** 2001. Praha: MPSV.
- ASKLÖF, C. a kol.** 2002. K rovnosti žen a mužů. Praha: MPSV.
- BOURDIEU, P.** 2000. Nadvláda mužů. Praha: Karolinum.
- ČERMÁKOVÁ, M.** 1999. „*Gender a pracovní trh.*“ In: Společnost žen a mužů z aspektu genderu, ed. by Věšínová – Kalivodová, E., Maříková, H.. Praha: Open Society Found.
- ČERMÁKOVÁ, M.** 1997. Postavení žen na trhu práce. Sociologický časopis, 33, č. 4: s. 389 – 403.
- ČERMÁKOVÁ, M. a kol.** 2002. Souvislosti a změny genderových diferencí v české společnosti v 90. letech. Praha: SOÚ AV ČR.
- GEIST, B.** 1992. Sociologický slovník. Praha: Victoria Publishing.
- Gender management.** 2004. Brno: Gender centrum FSS MU.
- Gender, Rovné příležitosti, Výzkum.** Čtvrtletní bulletin. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
- GIDDENS, A.** 1999. Sociologie. Praha: Argo.
- GINN, J. et al.** 1996. „*Feminist fallacies: a reply to Hakim on women's employment*“ . In: The British Journal of Sociology 47: s. 167-172
- HRABA, J., MCCUTCHEON, A. L., VEČERNÍK, J.** 1997. Životní šance mužů a žen v období transformace. Sociologický časopis, 33, č.4: s. 405 - 419.
- HUŇKOVÁ, M. a kol.** 2003. Rovné příležitosti žen a mužů v zaměstnání. Brno: NESEHNUTÍ.
- Jak dosáhnout rovnosti na trhu práce.** 2001. Praha: Český svaz žen.
- JÍROVÁ, H.** 2003. „*Deformace na českém trhu práce – historický exkurs.*“ In: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika, ed. by Sirovátka, T., Mareš, P., Brno: FSS MU.
- KOTÍKOVÁ, J.** 2003. „*Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce.*“ In: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika, ed. by Sirovátka, T., Mareš, P., Brno: FSS MU.
- KŘÍŽOVÁ, A., PAVLICA, K.** 2004. Management genderových vztahů. Praha: Management Press.
- KUCHAŘOVÁ, V., ZAMYKALOVÁ, L.** 1998. Aktuální otázky postavení žen v ČR. Praha: VÚPSV.
- KUCHAŘOVÁ, V., ZAMYKALOVÁ, L.** 2000. Rovnost příležitostí žen a mužů na trhu práce. Praha: VÚPSV.
- MAREŠ, P.** 1998. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Slon.

MAREŠ, P., SIROVÁTKA, T. 2003. „Dochází na českém trhu práce k marginalizaci?“ In: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika, ed. by Sirovátka, T., Mareš, P., Brno: FSS MU.

MAŘÍKOVÁ, H. 2003. „Česká žena na trhu práce.“ In: Rod ženský, ed. by Vodáková, A., Vodáková, O., Praha: Slon.

MAŘÍKOVÁ, H. (ED.). 2000. Proměny současné české rodiny. Praha: Slon.

MAŘÍKOVÁ, H. 1999. Muž v rodině: demokratizace sféry soukromé. Praha: SOÚ AV ČR.

Monitoring the EU Accession Process: Equal Opportunities for Women and Men. 2002. Budapest: Open Society Institute.

MOŽNÝ, I. 1999. Sociologie rodiny. Praha: Slon.

Nedej se - rozhoduj za sebe. 2001. Praha: Český svaz žen.

Peking + 5. "Ženy 2000: rovnost mužů a žen, rozvoj a mír pro 21. století". 2001. Praha: Gender Studies, o.p.s.

Princip rovného zacházení s muži a ženami v zaměstnání. 2000. Praha: MPSV.

Prosazování rovnosti mužů a žen na trhu práce v České republice. 2002. Praha: Český helsinský výbor.

Na cestě do EU: rovné příležitosti mužů a žen v ČR. 2002. Praha: SOÚ AV ČR.

NOVÁKOVÁ, J. 2002. Veřejná diskuse na téma rovnost mužů a žen (12). Sociální politika, 28, č. 9: s. 6.

OAKLEYOVÁ, A. 2000. Pohlaví, gender a společnost. Praha: Portál.

PLATFORMA PRO AKCI. 1998. Praha: Nadace Gender studies.

RABUŠIC, L. 2001. Kde ty všechny děti jsou? Praha: Slon.

RENZETTI, C. M., CURRAN, D. J. 2003. Ženy, muži a společnost. Praha: Karolinum.

Rovná práva a příležitosti pro ženy a muže v Evropské unii. 2003. Praha: MPSV.

Rovné příležitosti žen a mužů ve vybraných českých podnicích 2000-2001. 2001. Brno: Gender centrum FSS MU.

SIROVÁTKA, T. 1997. Marginalizace na pracovním trhu: příčiny diskvalifikace a selhání pracovních sil. Brno: MU.

SIROVÁTKA, T. 1997. Sociální a ekonomické faktory marginalizace na pracovním trhu. Sociologický časopis, 33, č. 2: s. 169 – 188.

VODÁKOVÁ, A. 2003. „Žena sociologická.“ In: Rod ženský, ed. by Vodáková, A., Vodáková, O., Praha: Slon.

Zásada nediskriminace v právu Evropské unie. 2001. Praha: MPSV.

ZELENKOVÁ, D. 2001. Rovné příležitosti pro muže a ženy. Národní pojištění, 32, č. 10: s. 28 – 30.

Ženy a muži v datech 2003. Praha: MPSV, ČSÚ, 2003.

Internetové zdroje

Internetové stránky Českého statistického úřadu (www.czso.cz).

Internetové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (www.mpsv.cz)

(Bibliografie a citace podle Sociologického časopisu)

V seznamu máte příliš položek, požadováno bylo 12-15 publikací. Uvádění pramenů není zcela v souladu se Sociologickým časopisem – viz Příloha 8 v syllabu ke kurzu. Seznam zkraťte a uveďte do podoby, jaká je požadována v zadání tohoto úkolu.